

Landskap: Skåne Upptecknat av: N. Gerward
Härad: Ö. Göinge Adress: Järrestad
Socken: Osby Berättat av: Aug. Bengtsson
Uppteckningsår: 1936 Född år i

Uppteckningen rör

Bössmide. s. 1 - 11. + /

Skriv endast på denna sida!

11 sid.

4937

1.

1
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

August Bengtsson, "Bliss-August" kallad, är av en gammal bössmedssläkt. I unga dagar tillverkade han många bössor. På senare tid har det blivit förbjudet att tillverka bössor, varför hans verksamhet numera inskränker sig till att reparera och borra om gamla bössor.

Många av de bössor August Bengtsson tillverkat för jaktbruk har ursprungligen varit regementsbössor som utgallraas. Piporna omborrades och stukades utvändigt.

AB kan konsten att både slätborra och spiralreffla läppen.

Många av de gamla snapphanepiporna ha en enastående förmåga att motstå gravrost. AB ansåg att de voro gjorda av myrmalmsjärn. Att myrmalmsbränning har före-

kommit i trækten visar de spår som enl. AB finns i Övraryd, Glimåkra socken, efter en gammal myrmalms-
ugn.

Då pipgodset tillverkas måste man använda rent trä-
kol. Träkolet "drar ut det mesta av rostämnena".
Stenkolen innehåller ibland svavel och detta förstör
stålet.

De borrh AB använder ha fykkantig genomskärning, ha
således fyra eggjar. Såväl borret som godset sättas
fast i svarven då löppet borrar. Först göres en grov-
borrning. Efter denna företages en finborrning och
till sist justeringen .

Vid grovborrningen arbeta alla fyra eggarna. Vid de
senare borrhningarna sätter man den ena eggen efter
den andra ur funktion. Detta tillgår på så sätt att

man på bägge sidor ~~en~~ en egg lägger spetor som i genomskärning äro halvmånformiga.

Vill man borra en del av loppet med större diameter, ex. vid "trångborrning", dvs loppet är trängre vid pipans mynning än vid basen, lägger man flata järnski-
vor under spetorna för att på så sätt göra borrens genomskärning större.

Pipornas sista putsning sker med grafit som polermedel. Då loppet är färdigt sättes siktdonen på. De göras tillräckligt stora för att ~~en~~ möjlighet skall finnas att vid justeringen avfila desamma.

För att borra små hål på svåråtkomliga ~~ställen~~ har AB en drillbåge med drillborr. Bågen består av en böjd grankvist, spänd med en lädersnodd. Vid borringen lägges snodden ett varv kring en drill, en

tingest liknande en grund trådrulle med plats för borrh i ena ändan. Genom att draga bågen fram och tillbaka bringas borret i rotation.

Oblat som förladdning till skott skulle göra detta ofelbart, en utsaga som AB fått i sin ungdom av en gammal skytt. Samma skytt ville högst ogärna lämna sin bössa till lagning hos AB:s fader. Han trodde denne skulle förgöra bössan. Först sedan han allvarligt lovat att inte göra något i den vägen fick han lov att laga bössan.

Å andra sidan ansågs AB:s fader kunna bota bössor för förgöring. Samme gamle man som ovan hade fått sin bössa förgörd och kom till AB:s fader för att få reda på vem som förgört bössan för honom. Denne bad honom komma

igen vid fullmåne vid midnatt. Tigande skulle de gå till en bro som ledde över en bäck. Här fick mannen befallning att icke vända sig om mot månen vid äventyr att mista sina ögon. Mannen skulle lägga sig på marken och stirra i vattnen. Så skulle förgöraren visa sig i vattnet. Efter en stund frågade smeden om han såg något. Mannen såg ingenting. Då smeden var övertygad om att mannen helt var upptagen av att stirra i vattnet knäppte han ned byxorna och stack ändan över brokanten. Så frågade han om mannen såg något. Jo, han såg något men kunde inte se vem det var. Smeden stack ändan ännu längre ut och frågade om igen. "Skalli e han o lång nesa har han o nåna väldia mustascher. Ja gu e de inte Bosakula herr". Bosakula herr var vanliga namnet på översten vid närmaste regemente.

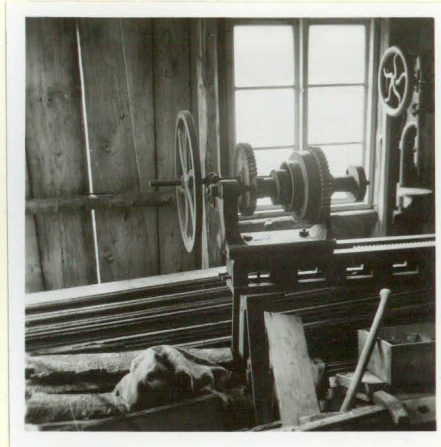
4937

6.

På framladdningsgevären finns på kolven ~~ett~~ hål med lock över. I detta hål förvarades tändhattar. För att få tur med bössan brukade man i samma hål lägga räv- eller ekorrhår. Sådana hår kunde också läggas under kolvbeslaget. "Det blev samma verkan".

6

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

a.

b.

Svarven.

Foto: Gerward.

4937
8

Verkttygsbordet.

Foto: Gerward.

4937

9

9

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Borr varmed loppet borras.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

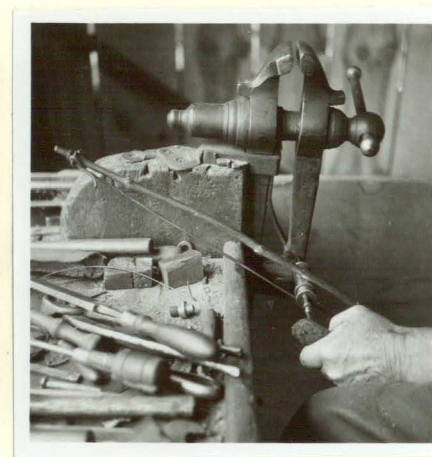

Om borret tager för mycket lägger man "speder" eller stöckor till borret. Dessa äro på ena sidan kupiga. Även helt flata sidana finnas att lägga under de föregående för att öka dessas verkan. Lägges spetor på bägge sidor om en kant kan denna icke skära. Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

a.

b.

Drillbåge med drillborr. Strängen är av läder.
Foto: Gerward.

Bliss August

sid. 12.
LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

M. 4937

Landsk. *Skåne*
Hd. *Ö. Göinge*
Sn.
By etc.

H.

Br.

L.

Djup

Diam.

Ågare

(Adr.)

Fotogr. av
Teckn.

År

Negativ

